

ПРИЛОГ 2 СПОРАЗУМА О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ, ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗАШТИТИ ОД ПОЖАРА: ЗАХТЕВИ ПРЕМА ИЗВРШИОЦУ ТОКОМ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ВИСОКОРИЗИЧНИХ РАДНИХ АКТИВНОСТИ (ВРА)

1. ПРИЛИКОМ ИЗВОЂЕЊА ЗЕМЉАНИХ РАДОВА ИЗВРШИЛАЦ ЈЕ ДУЖАН ДА:

- У складу са Елаборатом о уређењу градилишта/Планом превентивних мера/Дозволом за рад/Упрошћеним рударским пројектом за ископ дубине 1 m и више потребно је одредити границе опасне зоне унутар које је забрањено присуство људи, механизације, а која не сме бити на удаљености мањој од 1m од ивице ископа узимајући у обзир састав тла и његову влажност
- Дуж читаве дужине ископа/рова/јаме, а на одговарајућој удаљености (удаљеност дефинисана од стране Наручиоца у Плану превентивних мера/Елаборату о уређењу градилишта/Упрошћеном рударском пројекту/Дозволи за рад) од ивице ископа оградити опасну зону чврстом (дрвеном, металном, пластичном) привременом заштитном оградом (пуна конструкција/или ограда са отворима који ХИП - Петрохемијау већи од 35cm, висине најмање 1m која има за циљ да спречи приступ у опасну зону лицима, механизацији), осим за линијске објекте (цевовод, нафтоводе, електроенергетска инсталација) .
- Приликом извођења радова у ископима дубине 1m и више где постоји могућност од обрушавања ивица ископа потребно је регулисати начин евакуације и обезбедити опрему за извлачење угрожених лица из ископа (уз опрему за извлачење обезбедити одговарајући пасош/техничку документацију/атест/сертификат опреме).
- Приликом извођења радова у близини насипа виших од 1m или ископима дубљим од 1m, Извршилац је дужан да обезбеди мере заштите од обрушавања (коси ископ, степенасти ископ, постављањем подграде искључиво фабричке производње). Извршилац је за земљане радове који се изводе уз примену посебних мера заштите дужан да обезбеди одговарајућу техничку документацију.
- Обезбедити да подграда мора бити монтирана у складу са техничком документацијом произвођача. Подграда не сме да има видљива механичка оштећења (попречна оштећења, пукотине) и деформације у водилицама и потпорној конструкцији (удубљења, улегнућа). Подградом морају бити подупрети зидови јаме/ископа по целој дужини
- Непосредно на месту (у зони) извођења радова у ископу дубине од 1m до 3m, да би се обезбедио силазак и излазак радника у/из ископ/а, поставити најмање двоје мердевина до којих мора постојати слободан пролаз ширине најмање 0,6m. Растојање између мердевина не сме да буде веће од 30m.
- Непосредно на месту (у зони) извођења радова у ископу дубине преко 3m за силазак и излазак у/из ископ/а обезбедити најмање два степеништа/ пењалице са леђобраном. Међусобно растојање између сталних места за силазак или излазак радника из ископа на дубинама преко 3m не сме бити веће од 20m. Међусобно хоризонтално растојање од било које тачке где се људи налазе у рову / јами до степеница/мердевина/пењалица са леђобранима мора бити мање од 6 метара
- Ако постоји потреба да се повећа зона извођења радова у ископу по дужини, поставити додатне мердевине/степениште/пењалице са леђобранима на удаљености највише 6m од места извођења радова. Мердевине/степениште/пењалице са леђобранима се морају налазити на супротним странама ископа (као поља на шаховској табли).
- Обезбедити да заштитна ограда мора бити постављена за активности ископавања, и то:
  - за сва ископавања дубља од 1 метра (ручно/машински),
  - за сва ископавања грађевинском механизацијом,

- за сва ископавања дубља од 30 cm, уколико постоји сумња или могућност да се испод површине налазе енергетске, комуникационе или друге инсталације
- за сва ископавања код којих у ископу, рову, јами постоји један улаз и/или је отежан улаз и евакуација и/или постоји могућност нагомилавања запаљивих и/или токсичних гасова и/или недостатак кисеоника и
- када услед копања/ископавања може доћи до урушаваа или пада објекта

2. ПРИЛИКОМ ИЗВОЂЕЊА РАДОВА НА ВИСИНИ (радни простор изнад 1.8м који није обезбеђен од пада са висине) ИЗВРШИЛАЦ ЈЕ ДУЖАН ДА:

- Обезбеди да рад на висини могу обављати искључиво запослени Извршиоца који морају бити оспособљени за безбедан рад на висини и употребу опреме за рад на висини и имати потврду о обучености (сертификат које то доказује).
- Обезбеди да рад на висини могу обављати само лица којима је приликом лекарског прегледа утврђена способност за рад на висини. Лекарско уверење не сме бити старије од 12 месеци.
- Приликом рада на висини запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача примењују мере контроле ризика наведене у процени/анализи ризика и дозволи за рад, у складу са интерном процедуром Наручиоца, са којом је упознат Извршилац.
- Приликом пењања/силажења/ преласка са једног на други ниво/промене позиције рада, као и приликом самог рада на висини, Извршилац мора да обезбеди да његови запослени и/или запослени код Подизвођача буду непрекидно (у сваком тренутку) обезбеђени од пада са висине, односно морају имати одговарајућу опрему за заштиту приликом рада на висини и бити закачени за анкер/сидриште. Места везивања (анкери, сидришта) не смеју да имају оштећења/кварове (пукотине, ломове, деформације).
- Уколико је потребно променити место/позицију рада и користити друго место сидришта/анкерисања, обавезно је коришћење двоструког (двокраког) ужета за везивање (на начин да је један крак увек закачен за једно сидриште док се други преноси на следеће).
- Уколико се користи опрема за заштиту од пада са висине, дужина ужета мора да искључи могућност да запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача додирне површину тла/платформе приликом евентуалног пада са висине.
- Уколико се користи опрема за радно позиционирање, дужина ужета мора да искључи могућност померања запосленог код Извршиоца и/или запосленог код Подизвођача ван граница радне позиције, односно да спречи могућност да запослени уопште дође до површине где постоји ризик од пада са висине.
- Забрани употребу опреме и система за заштиту приликом рада на висини уколико постоји сумња да је било који део/елемент опреме неисправан, односно уколико постоје видљиви трагови хабања, оштећења, корозије. Забрањена је свака модификација или исправка на опреми приликом рада на висини. Уколико дође до активирања опреме за заштиту приликом рада на висини, иста се више не сме употребљавати.
- Забрани употребу опреме за личну заштиту приликом рада на висини која је израђена од текстилних влакана (нпр. опасач за радно позиционирање, потпуна телесна упряга) ако је старија од 5 година од датума производње, (осим уколико се у Упутству произвођача не наводи другачије или се рок трајања производа не продужи на основу извршеног прегледа од стране произвођача опреме или овлашћеног лица).
- Користи заштитни појас са упртачима преко заштитне одеће у складу са упутством произвођача за употребу (елементи заштитног опасача са упртачима су правилно затегнути копчама, трака целом дужином пријања на заштитну одећу и није увијена, леђни D прстен мора бити постављен тако да се налази у нивоу лопатица - осим када се причвршћује на вертикалну анкер линију). Обезбеди да приручни алат и остали прибор буде обезбеђен од пада, односно морају бити предузете све мере за спречавање пада предмета са висине.

- Зона око места где се изводе радови на висини буде обезбеђена од приступа неовлашћених лица и опреме постављањем привремених сигналних ограда/баријера и/или трака, а на прилазима се постављају знаци упозорења и знаци забране приступа за неовлашћена лица и опрему.
- Обезбеди сталан надзор над активностима на висини за све време извођења активности на висини. Руководилац радова мора бити присутан на месту извођења радова.
- Грађевинске скеле/покретне скеле/покретне платформе/преносиве мердевине морају бити искључиво фабричке производње и имати прописану техничку документацију која то потврђује, доступну на локацији где се изводе радови. Грађевинске скеле/покретне скеле/покретне платформе/преносиве мердевине се пре употребе морају прегледати и означити у складу са интерном процедуром Наручиоца, са којом је упознат Извршилац. Ознаке за обележавање скела/платформи/ мердевина ће обезбедити Наручилац.
- Грађевинске скеле/покретне скеле/покретне платформе/преносиве мердевине које су код Наручиоца обележене зеленом ознаком/тагом да су безбедне за употребу, а уколико су обележене црвеном ознаком/тагом, не смеју се користити за рад на висини.
- Забрани употребу грађевинске скеле/покретне скеле/покретне платформе/преносиве мердевине уколико имају видљиве деформације/оштећења елемената конструкције.
- Грађевинске скеле/покретне скеле/ покретне платформе/мердевине морају бити без промене конструкције предвиђене техничком документацијом/пројектом.
- Опрема за везивање мора бити причвршћена за место везивања. Приликом пењања/силажења по вертикалним мердевинама/конструкцијама почев од висине 1,8 м место причвршћивања радника мора бити изнад главе истог.
- Места везивања (анкери, сидришта) не смеју да имају оштећења/кварове (пукотине, ломове, деформације).
- Није дозвољено користити као место везивања: олук; цевоводе са навојним спојевима; кабловске водове; кабловске носаче; заварене цеви пречника мањег од 5 см; куку крана механизма за подизање терета.

3. ПРИЛИКОМ ИЗВОЂЕЊА РАДОВА У ЗАТВОРЕНОМ ПРОСТОРУ ИЗВРШИЛАЦ ЈЕ ДУЖАН ДА:

- Обезбеди да запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача који изводе радове у затвореном простору (у даљем тексту:ЗП) буду оспособљени за безбедан рад у ЗП, контролу исправности и употребу ЛЗО и опреме за рад (укључујући опрему за заштиту дисајних органа, опрему за заштиту од пада са висине, опрему за спашавање, гас детекторе и др.).
- Сва лица која обављају активности у ЗП или активности спашавања из ЗП морају имати одговарајуће уверење лекара медицине рада о здравственој способности.
- Забрани почетак радова, или не дозволи наставак са радом у ЗП запосленом ако се утврди да је запослени уморан, неиспаван, психички растројен, под дејством лекова, седативних средстава, алкохола или других опојних средстава.
- Поштује мере контроле ризика дефисане код Наручиоца у Анализи безбедности посла и издатој Дозволи за рад и Плану спашавања, у складу са интерном процедуром Наручиоца, са којом је упознат Извршилац.
- Обезбеди да су запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача који активности обављају у ЗП и Лице у приправности оспособљени да препознају опасности и штетности са којима се могу суочити током уласка у ЗП, укључујући и информације о знацима и симптомима, као и последицама изложености опасностима и штетностима и начину реаговања у случају ванредне ситуације.
- Обезбеди место рада од присуства неовлашћених лица и опреме.
- Руководилац радова мора бити присутан на месту обављања активности у ЗП.
- Обезбеди обавезно присуство Лица у приправности поред улаза у ЗП;

- Уколико се у ЗП изводе опасни радови са гасом (активности при којима је могућа појава запаљивих и/или токсичних гасова), обавезно је најмање једно Лице у приправности испред ЗП када један запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача ради у ЗП, а најмање два Лица у приправности када два или више запослених код Извршиоца и/или запослених код Подизвођача раде у ЗП.
- Обезбеди да је Лице у приправности оспособљено за контролу исправности и употребу опреме и ЛЗО (изолационог апарата, опреме за заштиту од пада и сигнално спасилачког ужета, изолационог одећа, гас детектора, средстава комуникације и др.) и за пружање прве помоћи. На локацијама где постоје тимови за спасавање/ватрогасне јединице ово лице не мора бити обучено за пружање прве помоћи и поступак спашавања и евакуације.
- Обезбеди да Лице у приправности буде све време присутно уз отвор ЗП и одржава непрестану комуникацију са руководиоцем радова/извршиоцима радова у ЗП и тимовима за спасавање/ватрогасне јединице (на локацијама где они постоје).
- Обезбеди да Лице у приправности држи сигнално спасилачко уже и непрекидно надгледа улазак и рад у ЗП и контролише безбедне услове за рад.
- Лице у приправности мора да обезбеди информацију о тачном броју запослених код Извршиоца и/или запослених код Подизвођача који раде у ЗП, да забрани улаз неовлашћеним лицима у ЗП и да обезбеди вођење евиденције улазака и излазака у и из ЗП.
- У случају да дође до промена услова рада у или изван ЗП који могу да угрозе безбедност запослених код Извршиоца и/или запослених код Подизвођача који раде у ЗП, Лице у приправности мора да одмах обавести руководиоца радова и надлежно лице код Извршиоца, захтева евакуацију из ЗП и (у случају потребе) позива тим за спашавање (на локацијама где он постоји).
- Приликом рада у ЗП у којем је могућа појава токсичних и запаљивих гасова обезбеди континуирани мониторинг атмосфере.
- Захтеви које морају да испуне уређаји за мониторинг атмосфере.
- Запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача који обављају активности у ЗП користе заштитни појас са упртачима и сигнално спасилачко уже, у складу са проценом ризика/ дозволом за рад (ДЗР) и Планом спашавања.
- Уколико се у ЗП изводе опасни радови са гасом (активности при којима је могућа појава запаљивих и/или токсичних гасова), сваки запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача који обављају активности у ЗП мора бити везан сигнално спасилачким ужетом.
- Уколико је у ЗП могућа појава запаљивих и/или токсичних гасова мора се користити алат који не варничи и опрема у Ех изведби.
- У зависности од процене ризика, ЛЗО за заштиту дисајних органа у ЗП може бити филтрационог или изолационог типа и може се употребљавати стално (све време током вршења неке активности) или у стању приправности (налази се на запосленом, сви елементи опреме повезани и спремни за употребу).
- Уколико се у ЗП изводе опасни радови са гасом (активности у зонама у којима је могућа појава запаљивих и/или токсичних гасова), обавезна је употреба заштите дисајних органа изолационог типа.
- Обезбеди начин и средства комуникације између Лица у приправности, руководиоца радова, запослених код Извршиоца и/или запослених код Подизвођача који обављају активности у ЗП и тимова за спашавање(на локацијама где они постоје).
- Запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача који обављају активности у ЗП морају да хитно напусте ЗП након издавања инструкције за евакуацију од стране Лица у приправности или активирања аларма за евакуацију, односно када препознају било који знак упозорења или симптом изложености опасности.
- Руководилац радова и запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача који обављају активности у ЗП морају да упозоре Лице у приправности када препознају знаке

упозорења или симптоме изложености небезбедним условима.

- Обезбеди примену додатних мера контроле препознатих ризика, у складу са проценом ризика и издатом Дозволом за рад (као што су: додатно или резервно осветљење са акумулаторским напајањем (максимално 24V) уколико је потребно, антистатик ЛЗО и додатна ЛЗО; уземљење опреме; ограничено време рада (због високих температура радне средине, отежаних услова рада, нефизиолошког положаја тела и др); опрема са радним напонем 24V; употреба изолационо-заштитних трансформатора; изолација и закључавање свих извора опасне енергије и др).
- Опрема која се користи за рад у ЗП мора се користити наменски у складу са упутствима произвођача опреме. Забрањена је свака модификација или исправка на опреми која се користи за рад у ЗП
- Сва опрема која подлеже периодичним прегледима и испитивањима у складу са Правилником о поступку прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне околине мора имати одговарајуће стручне налазе/сертификате о безбедности опреме за употребу.
- Забрањена је свака модификација или исправка на опреми која се користи за рад у ЗП.
- Уколико се приликом прегледа опреме за рад/ средства за рад и ЛЗО уочи било какав недостатак или оштећење/неисправност, Извршилац не сме започињати/наставити рад у ЗП и о томе обавештава руководиоца радова/домаћина локације. До отклањања недостатка, опрема се ставља ван употребе.
- За евакуацију повређене/угрожене особе која се налази у ЗП обезбедити на месту извођења радова опрему за спасавање (нпр. треножац, трипод, витло за извлачење итд.)

4. ПРИЛИКОМ ИЗВОЂЕЊА РАДОВА У ЗОНАМА У КОЈИМА ЈЕ МОГУЋА ПОЈАВА ТОКСИЧНИХ И/ИЛИ ЕКСПЛОЗИВНИХ ГАСОВА ИЗВРШИЛАЦ ЈЕ ДУЖАН ДА:

- Континуирано спроводи мониторинг атмосфере.
- Уређаји за мониторинг атмосфере морају бити калибрисани.
- Уређаји за мониторинг атмосфере морају да мере концентрацију оних штетних и запаљивих гасова чија је појава могућа приликом вршења конкретних опасних радова са гасом (могућност аутоматског мерења максимално дозвољене концентрације штетних гасова у ppm, запреминског удела кисеоника, концентрација експлозивности у % доње границе експлозивности), у складу са Техничким задатком Наручиоца.

Гас	Доњи аларм	Горњи аларм
O ₂	19.5% vol	23.5% vol
CO	20 ppm	100 ppm
H ₂ S	2.1 ppm	5 ppm
CO ₂	5000 ppm	10.000 ppm
LEL/CH ₄	10% LEL	20% LEL
SO ₂	2 ppm	5 ppm
VOC*		

*За лакоиспарљива органска једињења (VOC), горње и доње алармне вредности морају бити у складу са препорукама произвођача - уз захтев да јединице мерења обавезно буду изражене у mg/m³ или ppm.

- Обезбеди да гас детектори буду постављени у зони извођења опасних радова где је могућа појава опасних гасова, у складу са добијеном/постојећом/усаглашеном Шемом позиционирања уређаја за мониторинг атмосфере, осим ако сваки запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача не користи сопствени преносни детектор гаса.

- Обезбеди да запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача буду оспособљени за употребу уређаја за мониторинг атмосфере и ЛЗО за заштиту дисајних органа.
- Обезбеди да ЛЗО за заштиту дисајних органа буде у исправном стању(без кварова/оштећења) и адекватна (мора пружати заштиту дисајних органа од оних гасова чија је појава могућа у радном окружењу),
- Обезбеди да запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача разумеју сигнале/ и да знају правилно да протумаче читавања са гас детектора. Персонални детектор за гас мора да има могућност да даје звучни/вибро/светлосни сигнал.
- Запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача морају да буду обучени о начину поступања евакуације у случају појаве опасних гасова преко граничних вредности при којима је потребно напустити локацију уколико код себе не поседују одговарајућу опрему за заштиту дисајних органа.
- Запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача морају разумети читавања и сигнале гас детектора, односно максимално дозвољене концентрације гасова чија је појава могућа приликом вршења опасних радова са гасом и поступак у случају оглашавања аларма на гас детектору.
- У случају прекорачења максимално дозвољене концентрације штетних гасова, обавезна је употреба ЛЗО за заштиту дисајних органа филтрацијом или изолацијом у складу са прописаним у ДЗР.
- У случају пада концентрације O₂ испод 19.5%, обавезна је употреба ЛЗО за заштиту дисајних органа изолацијом.
- У случају прекорачења дозвољене границе експлозивности (изнад 10 % доња граница експлозивности ДГЕ) и оглашавања аларма, радови се прекидају, сви запослени напуштају зону опасности и обавештавају надлежно лице код Извршиоца .
- У зонама опасности је строго забрањена употреба електричних уређаја који нису у против експлозивној заштити (електрични алати, генератори, компресори, продужни каблови и сл.).
- Забрани употребу отвореног пламена и алата који варничи, осим уколико се изводе топли послови.
- Персонални детектори за гас морају бити смештени/постављени преко заштитне одеће запосленог

5. ПРИЛИКОМ ИЗВОЂЕЊА РАДОВА У ОБЛАСТИ ЕЛЕКТРО-БЕЗБЕДНОСТИ ИЗВРШИЛАЦ ЈЕ ДУЖАН ДА:

- Обезбеди извођење радова, уз испуњавање захтева за електробезбедност у складу са законском и подзаконском регулативом Републике Србије, техничким прописима, и интерним нормативним актима који важе код Наручиоца, а са којим је упознат Извршилац.
- Пре почетка извођења радова на електроинсталацијама прибави/добе одобрење (Дозволу за рад) за улазак у високоенергетска постројења, рад у близини водова под високим напонем, као и рад на инсталацијама под напонем.
- Лице које је одговорно за безбедно извођење радова (руководилац радова/надзор) мора да буде у зони где се изводе радови тако да су му запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача који те радове извршавају у зони видљивости.
- За непосредно извршавање обавеза у вези организације извођења радова на електроопреми и електричним инсталацијама именује одговорно лице за електробезбедност (руководилац радова) и по потреби његовог заменика.
- Обезбеди на месту извођења радова постојање техничке документације и упутстава за коришћење заштитних средстава и електричних алата/опреме за извођење радова, које

мора чувати именовано одговорно лице за електробезбедност, у складу са одредбама Правилника о општим мерама заштите на раду од опасног дејства електричне струје у објектима намењеним за рад, радним просторијама и на радилиштима ("Сл. гласник СРС", бр. 21/89)

- Пре почетка извођења радова, обезбеди/добејте техничке услове за израду пројектне или друге потребне документације, од ОД задуженим за предметне радове (енергетика), надлежне за објект/опрему где се изводе радови, и да усагласи израђену документацију са тим ОД (за енергетику). захтева за израду потребне документације, по потреби укључити компаније које обезбеђују испоруку електричне енергије, и евентуално представнике надлежних државних органа/локалне самоуправе
- Има запослено стручно, квалификовано електротехничко особље са одговарајућим сертификатима из области електротехнике, оспособљење за рад са електроенергетском опремом и инсталацијама
- Запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача, који изводе радове или својим активностима при извођењу радова утичу на рад електричних инсталација у власништву Наручиоца, морају да имају стручну квалификацију, која одговара врсти радова и да су прошли стручну обуку.
- Није дозвољена употреба енергетских и контролних каблова (електро проводника), који су спојени само упредањем жила или конекторима
- Обезбеди полагање кабловских линија тако да у процесу монтаже и употребе инсталација буде искључен настанак механичких напрезања и оштећења (забрањено је полагање кабловских линија отворено по земљи без заштитних конструкција)
- Обезбеди да сви разводни ормари, који су постављени изван погонских електричних просторија буду закључани уређајима (механизмима) који спречавају приступ деловима који су под напоном, свим запосленима који се не баве електротехничким пословима, да буду обележени таблицама са називима одговорног лица за електробезбедност и ознаком „Опрез високи напон“ (црни троугао на жутој позадини), са идентификационим бројем објекта електроинсталације и телефоном одговорне службе Наручиоца.
- Обезбеди да сва преносна електро опрема, у складу са договором са Уводног радног састанка, буде обележена одговарајућом ознаком у боји међусобно сходно усаглашеном колор коду. Ознаке/материјал за обележавање електро опреме ће обезбедити Наручилац.
- Обезбеди ограђивање места рада, којим се спречава случајан контакт са неизолованим деловима електричне опреме (инсталација) под напоном и забрани приступ месту извођења радова неовлашћеним лицима.
- Обезбеди постојање и правилно одржавање уређаја за уземљење коришћених електричних инсталација у складу са захтевима прописа Републике Србије.
- Забрани употребу електричних инсталација и електричних пријемника у случају загревања изнад дозвољених вредности, као што је:
  - Топљење изолације кабловских линија
  - Постојање трагова затамњења боје на контактним спојевима
  - Прекорачење граничних вредности заштите од преоптерећења
  - Прекорачење снаге потрошача преко инсталисане снаге извора
- Обезбеди да се за рад користи искључиво-електроопрема и инсталације које су фабричке производње. Забрањена је употреба електро опреме и инсталација које имају оштећење кућишта електроопреме, оштећења изолације електроопреме, оштећења изолације кабловских инсталација.
- Забрани извођење радова на електропостројењима под напоном без претходно спроведених организационих и/или техничких мера, које омогућују безбедно извођење радова са електричним инсталацијама или електричном опремом. Одговарајући записи морају да се уносе у оперативни дневник / дневник извођења радова који се изводе по

налогу за рад или дозволи за рад, за радове у електропостројењима или у близини водова под напоном

- Забрани складиштење материјала, укључујући горива и мазива, постављање паркинга свих врста аутомобила и механизације, утоварно-истоварни радови у заштићеним зонама далековода.
- Забрани да се у заштићеним зонама далековода изводе радови без дозволе компаније која експлоатише предметни далековод, без налога за рад, без присуства на месту извођења радова одговорног руководиоца Извршиоца и надзора над извођењем радова
- Усагласи превоз терета великих габарита приликом преласка испод ваздушних линија за дистрибуцију електричне струје са електропривредом, као и извођење радова у заштићеној зони далековода.
- Радове у заштићеним зонама изводи само по налозима и дозволама за рад, у складу са утврђеним захтевима из области безбедности и здравља на раду.

6. У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ У САОБРАЋАЈУ И КОРИШЋЕЊУ СПЕЦИЈАЛНЕ МЕХАНИЗАЦИЈЕ, ИЗВРШИЛАЦ ЈЕ ДУЖАН ДА:

- Обезбеди контролу поштовања од стране возача Прописа о безбедности у саобраћају и захтева Наручиоца у области безбедности у саобраћају, са којим захтевима је Извршилац упознат.
- Обезбеди да сви возачи, уколико извршавају уговорену услугу превоза запослених или опасне робеза Наручиоца, поседују сертификат о завршеној обуци ЕКО и дефанзивне вожње и вожње у различитим временским условима, укључујући и вожњу у зимским условима.
- Не дозволи рад и управљање возилом под дејством алкохола, наркотика или других недозвољених супстанци својим запосленима и/или запосленим код Подизвођача.
- Не дозволи рад возилима или механизацијом која није технички исправна и прегледана и спремна за рад у складу са прописима из области безбедности саобраћаја и захтевима Наручиоца у области безбедности у саобраћају, са којим захтевима је Извршилац упознат.
- Не дозволи кретање возила уколико возач и сви путници нису везани сигурносним појасима као и за време кретања возила.
- Провери квалификације возача пре него му повери возило, што се потврђује важећом возачком дозволом категорије која одговара категорији управљаног возила, одговарајућим сертификатима за управљање.
- Обезбеди да сва возила/специјална механизација буду у исправном стању и поседују потребне техничке атесте, сертификате, потврде и др. (у самом возилу).
- У возилима која користи за услугу превоза запослених Наручиоца има и користи систем мониторинга вожње.
- Грађевинска механизација мора бити опремљена уређајем за звучну сигнализацију приликом кретања уназад (рикверц) као и жутим ротационим (трепћућим) светлом видљивим у кругу од 360 степени.
- Возила морају да поседују уређаје који спречавају настанак варница (хватач варница) и статичког електрицитета уколико радове изводе на локацијама Наручиоца где постоји могућност од настанка пожара и експлозија.
- Примењује исправна средства за везивање терета који одговарају маси и димензијама терета.
- Носивост примењених средстава за везивање терета је потврђена ознаком и одговара маси терета који се премешта.

- Средства за везивање терета немају дефекте / оштећења која би захтевала њихову замену.
- Примењена средства за везивање терета одговарају габаритима терета који се премешта.
- Увезивање терета врше само радници који имају одговарајућу квалификацију, потврђену уверењем о спроведеној обуци за сигналисту и везивача терета.
- Везивање терета вршити у складу са шемом везивања.
- Користи само дизалице / кран који има дозволу за употребу на основу резултата периодичног / ванредног техничког прегледа.
- Користи само дизалице / кран који има исправне уређаје и инструменте безбедности: граничник висине подизања терета, граничник носивости*, заштита од додира са далеководом.
- Користи само дизалице / кран који нема очигледне видљиве промене у конструкцији подизног и потпорног дела, које није предвидео произвођач.
- Користи само дизалице / кран који нема очигледних видљивих оштећења на деловима за подизање и потпору, што би захтевало забрану њеног рада.
- Обезбеди да се УВЕК извади контакт-кључ и закључа возило када се лице које њиме управља не налази у возилу.

7. Приликом извођења „Топлих послова“ (послова заваривања, сечења, брушења, лемљења и употребе отвореног пламена извршилац је дужан да:

- Користи искључиво исправну, прегледану, испитану и означену опрему.
- Користи одговарајућу ЛЗО за активности које спроводи.
- За послове заваривања ангажује искључиво завариваче са сертификатима за методе које ће се користити.

8. Приликом рада са опасним хемијским материјама извршилац је дужан да:

- Обезбеди безбедносне листове (SDS листе) за све хемијске материје које ће користити у току рада.
- Обезбеди одговарајућу ЛЗО запосленима који раде са хемијским материјама.
- Обезбеди да запослени код Извршиоца и/или запослени код Подизвођача буду обучени за поступање са хемијским материјама које користе као и са поступцима у случају ванредних ситуација.
- Обезбеди да хемијске материје које користи складишти и обезбеђује у складу са Законом и одредбама безбедносног листа.
- Обезбеди да се отпад разврстава и одлаже у складу са захтевима Наручиоца, а који захтеви су познати Извршиоцу.

9. Обавезе обезбеђења континуираног надзора над извођењем високоризичних радних активности

- Извршилац је дужан да свој долазак на оперативну локацију благовремено најави надлежном лицу Наручиоца одговорном за ту локацију као и HSE лицу Наручиоца одговорном за локацију.
- Пре започињања радова, руководилац радова на основу израђене процене/анализе ризика (JSA) и утврђене потребе за издавањем ДЗР, попуњава Захтев за издавање ДЗР у одговарајућој ДЗР, где јасно дефинише све потребне елементе наведене у обрасцу.

- Руководилац радова такође уноси високо ризичне активности за које подноси захтев за издавање ДЗР и својим потписом потврђује стручну оспособљеност и здравствену способност запослених код Извршиоца и/или запослених код Подизвођача за обављање предметне активности.
- Попуњен и потписан први део ДЗР, руководилац радова предаје Издаваоцу ДЗР. ДЗР се налази у форми нумерисаног блока или се штампа у 2 примерка.

Контрола примене мера у ДЗР од стране Извршиоца:

Лица одговорна за контролу ДЗР	Динамика контроле	Извршилац	Улоге и одговорности
Руководилац радова извођача	Стална	Извођач	Лице Извршиоца именовано у ДЗР које је одговорно за извршење и безбедно обављање одређене радне активности, односно примену и контролу примене мера у ЈСА/ДЗР. Руководилац радова мора бити стално присутан на месту обављања високо ризичне активности.
Лице за HSE Извођача радова	потреба и динамика дефинише у ДЗР, у зависности од процене ризика	Извођач	HSE лице Извршиоца. Потреба се дефинише у ДЗР у зависности од процене ризика.
Лице за мониторинг* атмосфере * код опасних радова са гасом	Мониторинг се врши континуирано, а динамика уписивања резултата се дефинише у ЈСА/ДЗР у зависности од процене ризика (обавезно пре почетка рада, након паузе, након завршетка радова и током рада на сваких _____ минута (минимум на сваких 60 минута)	Извођач	Лице Извршиоца именовано у ДЗР обучено за употребу уређаја за мониторинг атмосфере
Лице у приправности* *код радова у затвореном простору	Стална	Извођач	Лице Извршиоца именовано у ДЗР које је присутно уз отвор затвореног простора и непрекидно надгледа поступак уласка и рада у затвореном простору

- ДЗР престаје да важи и мора се закључити у случају:
  - завршетка радова;
  - истека важења ДЗР (један радни дан, једна радна смена/максимално 12 сати);
  - промене услова рада који су постојали приликом издавања ДЗР.
- По завршетку посла обавеза је Извршиоца - руководиоца радова да позове лице овлашћено за издавање ДЗР/лице овлашћено да даје коначно одобрење и са њим изврши дневно закључење ДЗР.